

ไหว้พระจันทร์ย ผศ.อวยชัย ผกาภาค

ชาวจีนหญิงถูกร้อยตามประสาหญิง เพื่อจะได้เป็นแม่บ้านที่ดีต่อไป เมื่อออกมาทำพิธีไหว้พระจันทร์ก็จะเอาผลงานที่เย็บปักถักร้อยของตนมาตั้งแสดงไว้ข้าง ๆ โต๊ะบูชาเป็นการอวดฝีมือกันกลาย ๆ และจะพยายามทำให้ สวย ๆ มีจำนวนมาก ๆ พร้อมกันนั้นตนเองจะได้ออกอวดโฉมพร้อมกันไปด้วยในตัว ให้อุ่น ๆ ที่เที่ยวเตร่ชมอยู่ได้พบเห็น และขณะที่ไหว้เทวดาหญิงสาวมักจะตั้งจิตอธิษฐานให้เทพเจ้าแห่งดวงจันทร์ช่วยให้ความพบคู่ครองที่ดีมีคุณธรรมบางแห่งอาจจัดให้หญิงสาวแขวนขันกันเอาสายสนเข็ม หรือเย็บปักถักร้อยบางอย่างด้วย ใครก็เสร็จก่อนแสดงว่าเก่งฉลาดเทพเจ้าแห่งดวงจันทร์ให้ความฉลาดมา

ส่วนอีกทางหนึ่ง ตามตำนานกล่าวว่าสมัยโบราณ พวกแมนจูเรียได้เข้ามารุกรานจีนสามารถควบคุมคนจีนไว้ได้ และให้ทหารควบคุมดูแลครอบครัวคนจีน ๑๐ ครอบครัวต่อทหาร ๒ คน (บางท่านว่า ๓ ครอบครัว ต่อทหาร ๑ คน) นอกจากนี้ยังให้ชาวบ้านเลี้ยงดูทหารที่มาควบคุมดูแลนั้นให้ดี ไม่ให้อ้วนหรือผอมเกินไป (ทุก ๑ เดือนจะมีคนมาชั่งน้ำหนักทหารเหล่านั้น) มิฉะนั้นจะถูกลงโทษ และชาวบ้านยังถูกบังคับอีกหลายเรื่อง เช่น จำกัดเครื่องใช้พวกของมีคมทุกอย่าง ได้แก่ มีด ไม้มีด ๑ เล่มต่อ ๑๐ ครอบครัว และไม่ให้อั้วบ้านใด แต่จะลามาติดด้วยโซ่ไว้กลางกลุ่มบ้านนั้น เวลาจะใช้ต้องไปใช้มีดที่ถูกลามาโซ่อยู่ ทั้งนี้ก็เพื่อกันมิให้ชาวจีนมีอาวุธคิดปฏิวัติได้เท่านั้นยังไม่พอนำใจผู้ชายจีนจะถูกโกนศีรษะไว้หางเปีย เพื่อป้องกันเวลาหนึ่งจะได้จับหางเปียมารวมไว้ด้วยกัน

ส่วนผู้หญิงจีนจะถูกผูกข้อเท้ามีเครื่องหมายติดอยู่เพื่อให้แตกต่างจากพวกแมนจูเรีย ทหารที่มาควบคุมดูแลนั้นเล่าจะคอยสอดส่องมิให้ชาวจีนชุมนุมหรือติดต่อกันได้ การติดต่อกันทุกอย่างจะต้องผ่านทหารเหล่านั้น จากการที่ถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพอย่างมากนี้เอง ทำให้ไปปฏิวัติคุกรุ่นอยู่ตลอดเวลา จึงเกิดผู้ฉลาดคิดจะส่งข้อความการปฏิวัติลับไปเสียจากแผ่นดิน ด้วยการออกอุบายทำขนมขึ้นอย่างหนึ่งเรียกว่า โ ตงชีวเปี้ยะโ เป็นรูปกลม ๆ ข้างในเขียนข้อความนัดวันปฏิวัติคือ วันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ ตามแบบจีน ขนมนี้แจกจ่ายไปทั่วเมืองโดยที่พวกแมนจูเรียมิได้สงสัย เพราะเข้าใจว่าเป็นขนมที่ชาวจีนทำขึ้นสำหรับไหว้พระจันทร์ ปรากฏว่าประชาชนพร้อมใจกันปฏิวัติขับไล่พวกแมนจูเรียออกไปได้สำเร็จ ในวันนั้นเองด้วยเหตุนี้จึงได้ถือเอาวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ เป็นวันไหว้พระจันทร์ตั้งแต่นั้นมา

ดังนั้นของที่ทำพิธีไหว้พระจันทร์ในสมัยต่อมา นอกจากมีรูปเขียนเป็นหลักแล้วขนมที่ขาดไม่ได้ก็คือ โ ตงชีวเปี้ยะโ (ซึ่งตามปกติจะไม่ทำ และร้านจำหน่ายก็จะไม่ทำจำหน่าย) นอกจากนี้มีพวก อาหาร คาว หวาน ผลไม้ กระดาษเงิน กระดาษทอง จุดลูกประทัดของเหล่านี้จำนวนมากนอยเท่าไรก็ขึ้นอยู่กับฐานะของแต่ละครอบครัว ส่วนเครื่องสำอางของผู้หญิงหรือผลงานदानเย็บปักถักร้อยนั้น ด้วยภาวะสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปของเหล่านี้ก็ลดจำนวนลง หรือแทบจะไม่มีเลยก็ว่าได้ และการทำพิธีไหว้ก็มีได้เฉพาะเจาะจงไปว่าผู้หญิงเท่านั้น อาจจะเป็นทุกคนในครอบครัวก็ได้ เพราะเป็นเรื่องสิริมงคลไม่มีเสีย อาจจะต้องเสียค่าใช้จ่ายบางเท่านั้น

หมายเหตุ

รายละเอียดของเทศกาลตรุษจีน ไหว้เทวดาและไหว้พระจันทร์ เก็บความมาจากคำบอกเล่าของคุณเด็กเซง แซ่ฮั้ง คุณลู่หอง แซ่ตัน คุณเร็งศักดิ์ ละอองจินดา [คุณประสิทธิ์ ชินการณ](#) คุณกิม แซงหง (แป๊ะกิมปักษาไต) นิตยสารบีอาร์ บางกอกเรียลเตอร์ส มีนาคม ๒๕๑๖ และ [ชัยพฤกษ์](#) ฉบับ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๘

ย